

SKIEN

PÅ TUR ÅFOSSTIEN RUNDT

ÅFOSSTIENE er et nettverk av stier som går gjennom variert turterreng i skog og utmark i bydelen Åfoss.

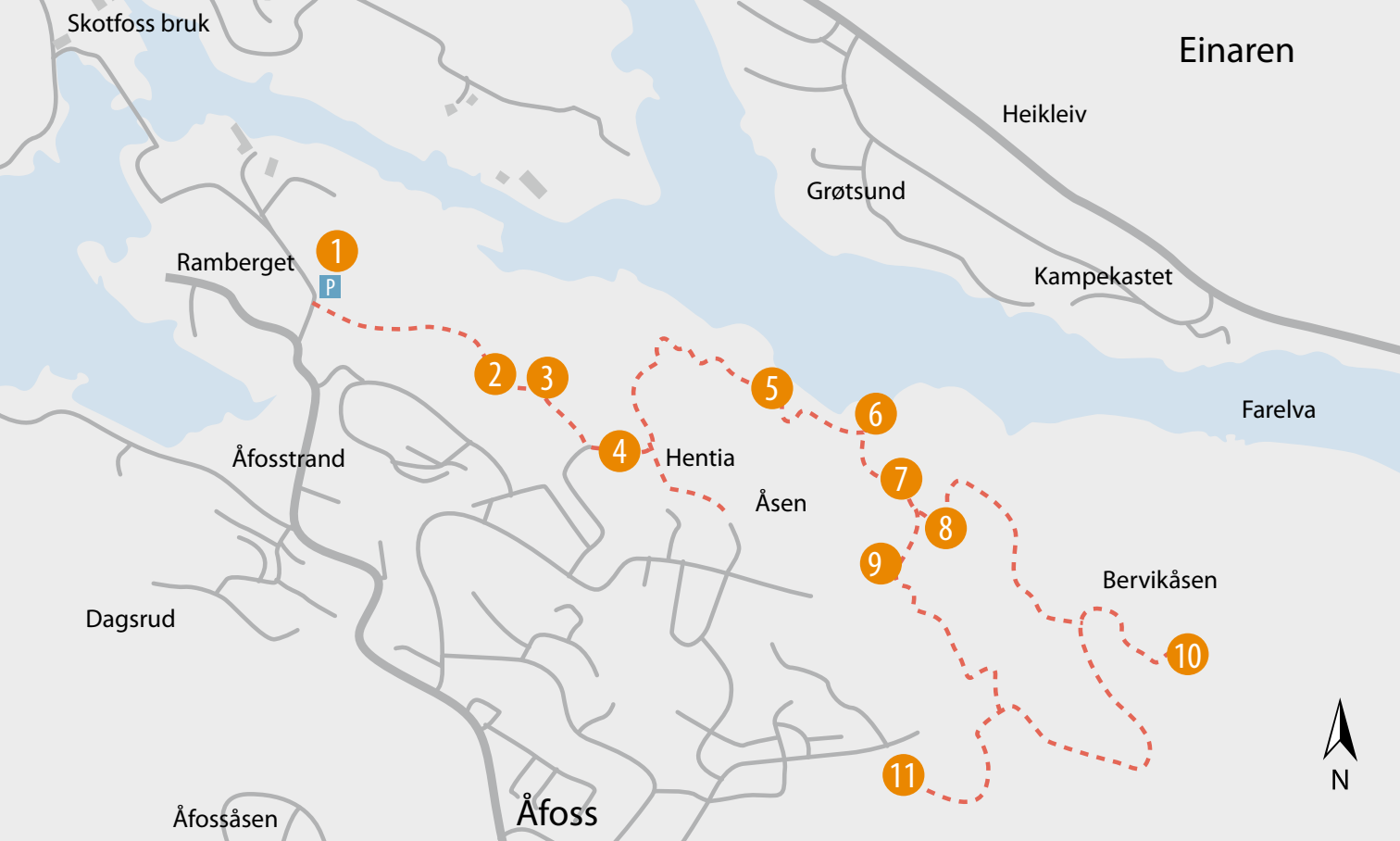
Gården Åfoss har gitt navn til bydelen. Navnet betyr trolig stor og stri foss. Gården Åfoss er første gang nevnt i 1398 i biskop Eysteins jordebok som Gimsøy klosters eiendom. Ved reformasjonen ble kirkens eiendom overført til kongen. Åfoss var lensmannsgård i Solum fra 15 - 1700-tallet. Fortsatt står den gamle tingstua på lensmannsgården fra tidlig 1700-tall. Sju husmannsplasser lå under Åfossgårdene, blant dem Hentia, Raneberget og Sissels plass.

Der det i dag vokser skog var det engang et mer åpent kulturlandskap som ga mye av livsgrunnlaget for bønder og husmenn. Her lå også en viktig ferdselsåre mellom Skien og Norsjø som ble brukt vår og høst når usikker is hindret båttrafikken ved Fjærekilen. Deler av stiene går på den gamle veien.

Ferdsel og tømmerfløtning var også grunnlaget for mange husmannsplasser. Fiske både i Farelva og Hentiabekken var viktig matauk. I perioder var det både gruvedrift, sagbruk, herbergevirksomhet og drift av kverner i området. En vandring på stiene gir slik et innblikk i virksomhet som var naturlig knyttet til landbruket i tidligere tider.

- 1 Gruvene på Ramberget
- 2 Kvernveien
- 3 Steingjerdet
- 4 Skjellbanken
- 5 Hentia
- 6 Utskipning
- 7 Trallebanen
- 8 Hentia gruve
- 9 Steindammen
- 10 Utsikten
- 11 Tingstua

God tur!

Skotfoss bruk

Einaren

Heikleiv

Grøtsund

Ramberget

1

P

Kampekastet

2

3

5

Farelva

Åfosstrand

4

Hentia

6

Åsen

7

8

Bervikåsen

Dagsrud

9

10

Åfossåsen

Åfoss

11

Gruvene på Ramberget. Gruvene ligger litt nord for parkeringen og inngangen til stiene fra Ramberget. De ble registrert i 1758 og inneholder magnetitt - jernmalm. Gruvene ble drevet for Fossum jernverk. På Ramberget lå også flere sager ved strykene.

1

Utsikt fra Ramberget

2

Kvernveien var veien til Hågja mølle som lå der laksetrappa under Skotfossen er i dag. Hågja mølle ble bygget like etter tørkeåret 1800, i et samarbeid mellom Åfoss- og Elsetgårdene. I tørkeår kom bønder langveis fra for å få malt korn. Storflommen i 1860 ødela trolig mølla.

3

Steingjerdet er fra 1770-årene. Det er satt opp av P. A. Meltvedt som på denne tiden eide halvparten av Åfoss. Han ble belønnet i 1779 med gullmedalje fra det Kgl. Danske Landhus-holdningsselskap for de fine steingjerdene sine.

4

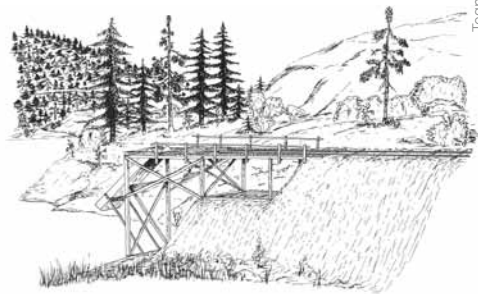
Skjellbanken ligger ca 39 moh. Her er det en lokal opphopning av skjell i strandnivået av havet for 7-8000 år siden.

Foto: Terje Christiansen

5

Hentia var en husmannsplass. Den ble ryddet og tatt i bruk ca 1765. Med leie av plassen fulgte rett til å ta ut materiale til gjerder og brensel, havnerett for en ku, 5-6 sauer i utmarka og rett til setting av laksegarn i elva.

Tegning: Alf Olav Larsen

6

Utskipning. Kalken fra Hentiagruva ble antagelig tippet ut av vognene på trallebanen og ned i prammer på elva.

7

Trallebanen gikk med kalk til utskipningsplassen ved elva. Den har en svak helning nedover. Hester trakk vognene tilbake til gruva.

8

Hentia gruve
Her ble kalkspat utvunnet. Kalken ble brukt i jordbruket. Gruva var i drift noen år rundt 1900.

9

Steindammen i Hentiabekken ble trolig bygd for å skaffe vann til driften av ei bekkverk.

10

Utsikten er det høyeste punktet på Bervikåsen (88 moh.) med fin utsikt bl. a. mot boligområdet på Åfoss.

Åfossområdet før utbygging. Bildet er tatt i 1952. Skolen ligger i dag i bildets venstre kant, Rambergveien i øvre kant.

↑

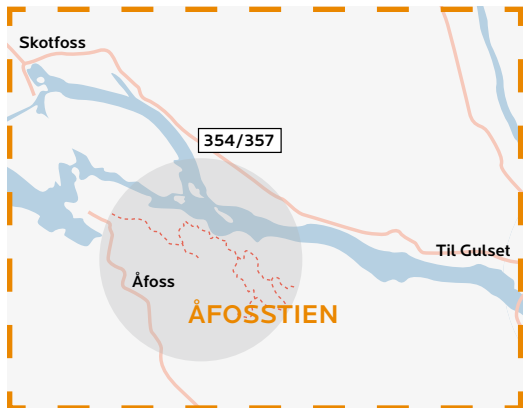

Foto: Wilderøe

11

Tingstua. Åfoss har vært sete for bondelensmenn i Solum fra 1500-tallet. Tingstua ble bygd tidlig på 1700-tallet. Gården ble delt i øvre og nedre Åfoss og tingstua flyttet i 1772 til der den står i dag. Da hadde lensmannsambetet gått ut av slekta, og tingstua mistet sin betydning.

Åfosstiene går i utmarka ved tettstedet Åfoss 7 km fra sentrum i Skien. Samlet lengde er ca 5 km. Det er et nett av stier som delvis går i kupert skogsterreng og egner seg for ferdsel til fots eller for erfarne terrengsyklere.

Åfosstiene sto ferdig i år 2000 etter et samarbeid mellom Åfoss Idrettslag, Åfoss-speiderne og Solum Historielag.

Det er to naturlige utgangspunkt for å starte turen, på Ramberget ved veien mellom Åfoss og Skotfoss eller ved Åfoss skole. Det er parkeringsmuligheter begge steder. Langs stiene står fire informasjonstavler med tekst og bilder.

Informasjonsbrosjyren er utgitt av Historisk Forum, Solum Historielag og Skien kommune, kulturavdelingen.

www.skien.kommune.no/kulturstier

SKIEN KOMMUNE
Kulturavdelingen

ÅFOSSTIEN

